

आशापाशान् विवृणोति इदमद्येति ॥ १३ ॥ क्रोधपरायणत्वं कामपरायणत्वं च पूर्वोत्तराभ्यामर्थाभ्यामाह असाविति ईश्वरः समर्थः सर्वेषां निग्रहे सिद्धः लब्धाखिलभोगसाधनः बलवान् विषयोपभोगे समर्थः अतएव सुखी ॥ १४ ॥ आढ्यो धनी अभिजनवान् कुलीनः अज्ञानेन अवेवेकेन मोहिताः विविधं भ्रमं प्रापिताः ॥ १५ ॥ अनेकं नास्ति एकं चित्नीयं यस्य तत् अनेकं बहुषु विषयेषु पूर्वोक्तेषु लभ्यं चित्तं येषां ते अनेकचित्तास्ते च ते विभ्रान्ताश्च किमिदमादौ साधनीयमिदमादौ साधनीयमिति विशेषेण भ्रान्त्या कुलाः अनेकचित्तविभ्रान्ताः मोहः असत्त्वपिसद्बुद्धिस्तदेव जालं तेन सम्यगावृताः प्रसक्ताः प्रकर्षेण लग्नाः अशुचौ विष्णुमूत्रादिमये ॥ १६ ॥ आत्मनैवात्मानं महान्तं मन्योने आत्मसंभाविताः स्तब्धाः अप्रणताः धननिमित्तो मानो गर्वो मदउन्मत्तता ताभ्यामन्विताः धनमानमदान्विताः नामयज्ञैर्नाममात्रैर्यज्ञैः दंभेन धर्मध्वजितया अविधिपूर्वकं यथोक्तधनज्ञानस्वयमृत्विक्पत्न्यादिशुद्धिरहितं यजन्ते ॥ १७ ॥ अहंकारो हमेव सर्वश्रेष्ठ इति बुद्धिः बलं शरीरं धनाभिजननिमित्तं च दर्पपरावज्ञां कामं क्रोधं च संश्रिताः मांसर्वदेहेषु प्रविष्टं आ

इदमद्यमया लब्धमिमं प्राप्स्येमनोरथं ॥ इदमस्तीदमपि मे भविष्यति पुनर्धनं ॥ १३ ॥ असौ मया हतः शत्रुर्हनिष्ये चापरानपि ॥ ईश्वरो हं भोगी सिद्धो हं बलवान् सुखी ॥ १४ ॥ आढ्यो अभिजनवानस्मि को न्योस्ति सदृशो मया ॥ यक्ष्ये दास्यामि मोदिष्ये इत्यज्ञानविमोहिताः ॥ १५ ॥ अनेकचित्तविभ्रान्ता मोहजालसमावृताः ॥ प्रसक्ताः कामभोगेषु पतन्ति नरकेऽशुचौ ॥ १६ ॥ आत्मसंभाविताः स्तब्धा धनमानमदान्विताः ॥ यजन्ते नामयज्ञैस्ते दंभेनाविधिपूर्वकं ॥ १७ ॥ अहंकारं बलं दर्पं कामं क्रोधं च संश्रिताः ॥ मामात्मपरदेहेषु प्रद्विषन्तो भ्यसूयकाः ॥ १८ ॥ तानहं द्विषतः क्रूरान्संसारेषु नराधमान् ॥ क्षिपाम्यजस्रमशुभानासुरीष्वेव योनिषु ॥ १९ ॥ आसुरीं योनिमापन्ना मूढा जन्मनि जन्मनि ॥ मामप्राप्यैव कौंतेय ततो यांत्यधमां गतिं ॥ २० ॥ त्रिविधं नरकस्येदं द्वारं नाशनमात्मनः ॥ कामः क्रोधस्तया लोभस्तस्मादेतन्नयं त्यजेत् ॥ २१ ॥ एतैर्विमुक्तः कौंतेय तमो द्वारैस्त्रिभिर्नरः ॥ आचरत्यात्मनः श्रेयस्ततो याति परां गतिं ॥ २२ ॥

तदेहे स्वदेहशोषणेन कर्षयन्तः शरीरस्थं भूतग्राममचेतसः मां चैवांतः शरीरस्थं तान्विद्ध्यासुरनिश्चयानिति वक्ष्यमाणदिशा परदेहे च हिंसादिना प्रद्विषन्तः अभ्यसूयकाः सर्वत्र गुणेषु वेदोक्तेषु शमादिषु अशक्तत्वादिलक्षणं दोषमारोपयन्तः ॥ १८ ॥ तेषां फलमाह तानिति सर्वभूतसमोप्यहं तान् वेदोक्तशासनातिगान् भूतद्रोहकर्तृन् अहं तं रात्मानु तदुत्थो येन मम वैषम्यं स्यात् पूर्वसंस्कारात्ते तथैव पापं कुर्वन्ति तदनु रूपं फलं च प्राप्नुवन्तीत्यर्थः ॥ १९ ॥ आसुरयोनिप्राप्तेरपि फलमाह आसुरीमिति अधमां नारकीं तिर्यक्स्थावरादिरूपां वा ॥ २० ॥ संक्षेपमासुर्याः संपत्तेराह त्रिविधमिति ॥ २१ ॥ कामादित्रयत्यागे किं स्यादत आह एतैरिति तमो द्वारैः तमसो नरकस्य दुःखमोहात्मकस्य द्वारभूतैर्विमुक्तः सन् आत्मनः श्रेयः कल्याणं भगवदाराधनादिकं आचरति ततः परां गतिं मोक्षं याति तस्मात् कामादित्रयं त्यजेदिति ॥ २२ ॥